

Slovenská komora učiteľov

Novohradská 3, 821 09 Bratislava

Pripomienky k NP ZIPE (MPC)

Národný projekt *Zavádzanie inkluzívnych prístupov edukácie* z dielne MPC je projekt, ktorý za neskutočne veľké peniaze ide robiť prácu, ktorá v aktuálnom stave školstva nemá takmer žiadnu nádej na úspech. NP projekt ide realizovať niečo na počte 275 školách vrátane MŠ a SŠ, ale efekt bude minimálny, pretože dnes na Slovensku inkluzívne školy nemáme a proces premeny škôl je otázkou niekoľkých rokov, určite nie 42 hodín vzdelávania a mentoringu. Skúsenosť z kvalitných projektov NDS Inkluzionisti, Generácia 3.0 Nadácie Pontis alebo Premena školy a mentoring spoločnosti Leaf ukazujú, že proces premeny školy je záležitosťou mnohých rokov a to ide len o čiastkové veci, nie o komplexnú premenu kultúry školy. Nájsť na Slovensku 275 škôl s inkluzívnym nastavením a otvorením považujeme za nerealistické. Naša najzásadnejšia výhrada smeruje k inštitúcii, ktorá je predkladateľom projektu. Predkladateľ uvádza, že je organizáciou s potrebnou autoritou, potrebnými znalosťami, vysokou odbornou garanciou aktivít projektu a vie svojimi zamestnancami zabezpečiť udržateľnosť projektu. Taktiež uvádza, že má bohaté skúsenosti s NP, zabezpečilo 600 osvedčených pedagogických skúseností a udáva, že sa dlhodobo zaoberá riešením problematiky integrácie a inklúzie na školách.

MPC však ako organizácia posledné tri roky už neprináša takmer žiadne inovácie do procesu vzdelávania, iba udržuje najnevyhnutnejšie úlohy, ako je proces atestácii alebo funkčné vzdelávanie vedúcich pedagogických zamestnancov, aj to v kritizovanej kvalite. Kreditový systém, ktorý vytvorilo MPC z národných projektov v r. 2008, skončil krachom a aktuálne od septembra 2019 sa úplne ruší. Rovnako tak to bolo aj s osvedčenými pedagogickými skúsenosťami, ktoré skončili schované na stránke MPC a nevedno, či ich niekto využíva. Ak ide o expertízu v inkluzívnosti, tú má aktuálne na Slovensku len malá skupina odborníkov, ktorá je združená prevažne v neziskovej sfére, napr. v Koalícii za spoločné vzdelávanie (tzv. Inklukoalícia). MPC doteraz síce realizovalo NP s inkluzívnymi názvami, ale nešlo určite o inkluzívne projekty, ale o desegregačné a integračné projekty pre marginalizované rómske komunity. To však zďaleka nepokrýva Index inklúzie, o ktorý sa aktuálne autori opierajú, a s ktorým MPC nemá takmer žiadne skúsenosti. Samotné praktické skúsenosti s tým má na Slovensku len malý okruh organizácii spomínaných vyššie, MPC však neuvádza žiadnych partnerov, tvrdí, že si vystačia sami. Máme za to, že MPC v prepojení na vládu a MŠ SR celým projektom iba chce udržať staré projekty, čím sa autori návrhu ani netaja (str. 15). Kvalita starých projektov je evalvovaná vlastnými odborníkmi, verejnosť však nevidí žiaden zásadný efekt NP za posledné desaťročie.

Naše ďalšie výhrady uvádzame postupne v bodoch:

- V projekte sa uvádza ako hlavný cieľ: *rozvíjania inkluzívnej kultúry v školách* - tento cieľ je však mimoriadne závažný, komplexný a nerealistický. Takáto zmena sa nedá dosiahnuť za tak krátky čas, nie je k tomu potrebné mať toľko škôl (stačilo by za 5 miliónov intenzívne pracovať s 20 školami). Rovnako tak obsah projektu nás nepresviedča, že bude možné ísť do takej hĺbky procesov. Spolu 72 hodín vzdelávania

Slovenská komora učiteľov

Novohradská 3, 821 09 Bratislava

je veľmi málo na komplexnú premenu. Ani mentoring pre vybraných zamestnancov pritom nezabezpečí potrebné zmeny.

- V projekte má vzniknúť niekoľko cenných publikácií, čo sme upozornili, že je úplne zbytočné. Publikácii vrátane praktického Indexu inklúzie je už dosť. Publikácie nemajú žiaden efekt a končia na stránkach, kde to nikto nečíta. Tvorba príručky na implementáciu princípov, ktorá sa spomína je nepochopenie inklúzie. Inklúzia sa predsa nedá robiť podľa receptu, či príručky. To je jedinečný a neopakovateľný proces dlhodobej premeny školy. Okrem toho tu máme kvalitný Index inklúzie, čo ešte chceme vyrábať? Máme tu taktiež *Sprivodcu integráciou na ceste k inklúzii*, ktorý pripravili ŠPÚ, VÚDPaP, MŠ SR spolu s viacerými organizáciami. Ide sa pripravovať *Stratégia inkluzívneho vzdelávania*. To tu neexistuje žiadna prepojenosť?
- Počet 4800 zapojených učiteľov je fantasy. Ak má ísť o kvalitné semináre a nie len celoplošné konferencie, ktoré informatívne ponúknu teoretické znalosti, tak tento počet musí byť realizované pre malé skupiny a tým pádom nie je reálne poskytnúť ľuďom kvalitný zážitok pre zmenu kultúry a myslenia. Už sa o to snažili iné organizácie a nepodarilo sa im to tak rýchlo (Pontis, NDS a i.).
- 200 ZŠ a SŠ (+75 MŠ), ktoré budú uplatňovať inkluzívny model – toto je úplne nerealistické. Zmeniť kultúru škôl je otázka desaťročia, nie 2 školských rokov.
- Odborní garanti sú v projekte veľmi vágne stanovení. Môže to byť radový učiteľ, či zamestnanec MPC, ktorý o inklúzii nič nebude vedieť. Neexistuje kontrola nad kvalitou takéhoto garanta a ani jeho kontrola vo vzťahu k našej komisii.
- Odborný seminár k *peer mentoringu* – toto považujeme od MPC za veľký hazard a preceňovanie svojich síl. Na to má u nás expertízu napr. program IRPU od Leafu, ale nevidíme v projekte nikoho relevantného s príp. garanciou vzdelania a skúseností s mentoringom. Na to snáď nemôže stačiť VŠ, 7 rokov praxe a 1. atestácia?
- Evalvácia projektu je mizivá. MPC uvádza, že sa bude pýtať, *ako sa odrazila implementácia projektu na priemernom prospechu a dochádzke detí, či sú školy lepšie pripravené k inkluzívnemu vzdelávaniu, ako sa v priebehu implementácie vyvíjal index inklúzie, aké intervencie poskytovali školy a či je rozdiel vo výsledkoch detí pred a po absolvovaní stimulačného programu?* Tieto otázky sú poväčšinou metodologicky nemerateľné a validne nedokázateľné. Resp. MPC ich dokáže bez toho, aby sa skutočne zmenila kvalita. Takže validita merania bude nulová. Otázky sú sugestívne a nepresné, lebo rozdiel bude, školy pripravené budú viac ako pred tým, index sa v škola vyvíjať bude. Ale nič zásadné sa nezmení.
- Výber škôl do projektu budú realizovať vlastne iba zamestnanci (garanti) MPC, takže žiadna nezávislosť tam nebude a kritéria výberu sú vágne, takže je pravdepodobné, že to budú školy z predošlých projektov MRK alebo Prined. Je veľmi pravdepodobné, že ako sa ukázalo v dopytových projektoch *V základnej škole úspešnejší*, že o to nebude záujem. Aká by mala byť v aktuálnych zle fungujúcich školách motivácia premeniť svoje školy na inkluzívne, keď je to vlastne pre školu záťaž, zmena myslenia a filozofie.
- Samotné MŠVVaŠ SR inklúziu nepresadzuje, skôr naopak, nepodporujú sa zmeny, ale naopak, z našich skúseností z komisií (napr. aktuálne na ŠPÚ pri práci na *Sprivodcovi integráciou*) sme jasne videli, že tu nie je snaha podporovať inklúziu, ale integráciu, konzervovať stav.
- V projekte sa miešajú pojmy - inkluzívny a odborný tím. To, čo ide projekt financovať, sú najmä odborné tímy. Nejdú predsa financovať ani triednych učiteľov ani rodičov. To svedčí o odbornej nespôsobilosti garantov.

Slovenská komora učiteľov

Novohradská 3, 821 09 Bratislava

- Inkluzívny tím bude podľa projektu riadený riaditeľom školy alebo ním povereným pedagogickým zamestnancom školy. Riaditelia však nie sú odborní zamestnanci a odborníci na inklúziu, ako môžu viesť tieto tímy? Je to v rozpore s chápaním participácie, subsidiarity ako základného princípu inkluzívnej kultúry.
- Údajne vzdelávanie celých pedagogických zborov: na jednom mieste projekt uvádza aspoň ¼ zboru. Ale veď to je neskutočná redukcia. Ako zmeníme kultúru školy, ak sa jej premeny zúčastní štvrtina?
- Vo vzdelávaní vedúcich zamestnancov, čo je absolútne prvý a nevyhnutný predpoklad, projekt uvádza možnosť, že buď riaditeľ alebo zástupca. Načo sa bude vzdelávať v inklúzii zástupca, ak riaditeľ tomu nebude rozumieť? Riaditeľ to musí mať povinne, veď on má (zatiaľ) prvotnú zodpovednosť. Sú si autori projektu vedomí, že najzásadnejší problém a bariérou inklúzie sú riaditelia škôl? Jednak v tom, že je na ich pleciach všetka zodpovednosť, moc, kompetencie, čo je v rozpore s duchom inklúzie a jednak preto, že na školách vládne stále veľmi silne mobbing a kultúra hierarchie?
- Podklady pre vzdelávanie, ktoré sa chcú v projekte vyrábať, už máme. Je ním Index inklúzie a *Sprivodca integráciou na ceste k inklúzii*, na ktorom pracovala už pracovná skupina na ŠPÚ. Jednou z mála zoskupení, ktoré má dnes komplexnú expertízu na inkluzívne vzdelávanie, je Inklukoalícia. Nie je na Slovensku komplexnejší a odbornejší subjekt.
- Tak oponent ako aj kritériá pre výber externého autora/opponenta programu vzdelávania a autora učebného zdroja sú mimoriadne nedostatočné. Nemôže stačiť VŠ II.stupňa a/alebo? VŠ učiteľ a skúsenosti 7 rokov. To nie je dostatočné pre tak závažnú tému. Je nutné preukázať odbornosť v oblasti inkluzívneho vzdelávania.
- Ako sa pretavilo do aktivít projektu stretnutie s riaditeľom NDS Ondrejom Gallom a ich projektu Inkluzionisti? Vzdelávanie 6dní * 7 hod. je extrémne málo za 3 roky. Oveľa viac hodín venovali Inkluzionisti v NDS za jeden školský rok a dosiahli len malé posuny a zistili, že problém je oveľa závažnejší a náročnejší a vyžaduje oveľa väčšie zmeny.

Viktor Križo, SKU

17. 6. 2019